

Nr 490.

Av herr **Lundgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att fullgöra repetitions- och beredskapsövningar m. m.

I proposition nr 194 har Kungl. Maj:t bl. a. framlagt förslag till ändring av bestämmelserna i värnpliktslagen om tillgodoräkande av avbrott i tjänstgöringen.

Enligt den nuvarande lydelsen av IF 131 § må "värnpliktig, vilken till följd av sjukdom eller skada, vartill tjänstgöringen kan antagas hava varit orsak", tillgodoräkna sig det antal dagar han sålunda varit frånvarande från tjänstgöring. Begreppet "sjukdom eller skada vartill tjänstgöringen kan antagas hava varit orsak" har efter hand fått en allt vidare innebörd. Numera torde allmänt tillämpas den regeln, att tjänstgöringen antages ha varit orsak till varje sjukdom eller skada som inträffat på den ort, där den värnpliktige på grund av sin tjänst uppehåller sig. Anledningen till denna tolkning kan antagas ha varit den, att en sådan tolkning tillämpas vid bestämmandet av ersättning enligt militärsättningsförordningen. Då det varit samma person — förbandsläkaren — som haft att bedöma frågan, huruvida tjänstgöringen varit orsak till skadan, både enligt IF och enligt militärsättningsförordningen, har en sådan utveckling legat nära till hands. Tolkningen kan emellertid leda till orättvisor. En värnpliktig, som ådrager sig skada under en civil idrottstävling på garnisonsorten, bör icke ställas i ett gynnsammare läge än en som ådrager sig skada under samma förhållanden i sin hemort. Icke heller synas humanitära skäl kunna anföras för en sådan uppdelning.

De föreslagna ändringarna i värnpliktslagens 27 § 3 mom. D upptaga begreppet "sjukdom eller skada, vartill tjänstgöringen kan antagas hava varit orsak".

För att undanröja de nuvarande möjligheterna till en tolkning av ifrågasvarande bestämmelser, som kan leda till orättvisor, böra dessa formuleras så, att tillgodoräkande av frånvaro på grund av sjukdom och skada begränsas till sådana fall, där skadan inträffat eller sjukdomen ådragits under tjänsteutövning.

Mot de föreslagna nya bestämmelserna om eftertjänst på grund av undergången arreststraff äro vissa erinringar att göra. Enligt dessa skulle arreststraff icke under några förhållanden föranleda eftertjänst.

Departementschefen motiverar denna ståndpunkt sålunda: "Uppenbart är att eftertjänsten är utan värde för utbildningen. Med hänsyn till att eftertjänsten kan drabba allenast ett relativt ringa antal värnpliktiga vilka rycka

ut å olika tidpunkter synes den icke heller kunna motiveras ur den synpunkten, att nyttig arbetskraft — närmast för handräckningsändamål — därigenom skulle ställas till krigsmaktens förfogande. Såsom motivering för eftertjänsten kan därför endast åberopas, att eftertjänsten utgör ett mot den värnpliktige riktat sanktionsförfarande. Jag anser att ett sådant förfarande knappast är försvarligt i fall då tjänstgöringsavbrott är förorsakat av undergående av straff. Eftertjänsten måste nämligen därvid te sig som en dubbelbestraffning.”

Samhället upprätthåller emellertid av principiella skäl på många områden bestämmelser, vilka för den därav drabbade kunna te sig som en dubbelbestraffning, t. ex. då en för visst brott lagförd person ådöms straff och viss egendom förklaras förverkad eller då en person som dömes för någon trafikförseelse därjämte i administrativ ordning får körkort indraget. Inte sällan framstår förverkandet därvid såsom känbarare för den dömda än straffet, och risken härför kan ha starkare avskräckande effekt än straffhotet.

Något rimligt skäl för att värnpliktig skulle få tillgodoräkna sig den tid han tillbringat i arrest torde inte kunna anföras. Kostnaderna för ifrågavarande eftertjänst äro därtill obetydliga och torde mer än väl uppvägas av det handräckningsarbete, som kan fullgöras av de kvarhållna värnpliktiga.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställas,

dels att ifrågavarande bestämmelser i inskrivningsförordningen och värnpliktslagen måtte utformas så att tillgodoräkning av frånvaro på grund av sjukdom och skada begränsas till sådana fall, där sjukdomen ådragits eller skadan inträffat under tjänsteutövning, samt att frånvaro på grund av arreststraff icke får tillgodoräknas under några förhållanden,

dels att utskottet måtte utforma ändringsförslag i enlighet härmed.

Stockholm den 24 april 1951.

P. G. Lundgren.
